

Proclamatie ter bevrijding van de Berflobeek

(citaten deels overgenomen uit het boek van Kees Verheul "Een vierkant in de toendra".)

Eeuwen geleden was dit dorp een willekeurige plek ergens gelegen in de toendra tussen de IJssel en de Oeral. Een stuk bos- en weidegrond rondom de samenvloeiing van vier stille beken waarvan de namen Drienerbeek, Elsbeek, Woolderbeek en Berflobeek gegeven zijn in de tijd toen de primitiefste nederzettingen in dit gebied waren uitgegroeid tot woonkernen; combinaties van drie of vier boerenerven, elk met eigen akkers een hut of huis, veilig in de noordeuropese rimboe. Tot aan de horizon een wildernis met hier en daar wat boerderijen. Bomen, beken, een zandweggetje, heide, een ven, moeras, een korenveld en later een rokende schoorsteen.

In 1802, iets meer dan 200 jaar geleden, werd Hengelo een zelfstandige gemeente. In die tijd was Hengelo een dorp van nog geen tweehonderd boerderijtjes en hutjes. Het was slechts bereikbaar via karrensporen. Door het dorp Hengelo stroomde van Twekkelo naar Twickel de Berflobeek.

1^e stelling; De Berflobeek was vrij en bracht leven voort bij mens en dier.

Vanaf het midden van de vorige eeuw volgden in Hengelo de ontwikkelingen elkaar snel op en groeide Hengelo uit tot een moderne industriestad. Nog voor de aanleg van de spoorwegen in 1865 stichtte Stork zijn weefgoederenfabriek. In 1865 werd de katoenspinnerij geopend en de machinefabriek van Stork ging in 1868 in bedrijf. Zo ook de appendagefabriek van Dijkers, en in datzelfde jaar de Hengelose Bierbrouwerij. Op de kaart kun je zien hoe consequent de negentiende-eeuwse ondernemers kozen voor een plaats aan het water. De Hengelosche industrie vormt een patroon van zuid naar noord, van de loop van de Berflobeek tot het punt waar deze zich met Woolder- en de Drienerbeek verenigt.

Dat ook de Hengelosche bierbrouwerij van de watertoevoer heeft willen profiteren spreekt vanzelf. Hij werd gebouwd terzijde van de andere fabrieken, precies in het midden tussen Berflo- en Drienerbeek.

2^e stelling; 100 jaar geleden was de Berflobeek nog gezond en bracht zelfs leven in de brouwerij

Maar de industriëlen gebruikten niet alleen de watertoevoer voor de productie maar misbruikten de Berflobeek ook voor hun afvoer van afval. Het water was goor en veranderd dagelijks van kleur door verfafval van de Textielindustrieën. 's Winters was de beek bedekt door een deken van kringelende stoom altijd had ze en weeë geur die bij diep inhaleren kokhalzen veroorzaakte. Daarom werd de Berflobeek "die stinkbeek" genoemd.

3^e stelling; 50 jaar geleden werd de Berflobeek misbruikt, veronachtzaamd en "stinkbeek" genoemd.

De beek vervoerde niet alleen het vloeibare vuil van de fabrieken. Er kwam ook afval van de bewoners in het water. Vooral op maandagen en wanneer de gemeentereiniging niet langskwam was het water nauwelijks te zien. Langs de beekoever lag het dan bezaaid met afgedankte fietswielen, stoelen, kinderwagens, dozen, koekjesblikken dameskorsetten en afgedankt kinderspeelgoed. In de onderdoorgangen huisden ratten. Van die dikke giftige die 's avonds mensen aanvielen. De bewoners in die tijd vonden dat die vieze lelijke stinkbeek

weggewerkt moest worden. De Hengeloërs hebben de Berflobeek vertopt achter hekken, hagen, betonplaten en schuren en haar grotendeels onder de grond gemoffeld.

4^e stelling; De Berflobeek is 100 jaar uitgebuit, misbruikt en weggestopt terwijl ze altijd schoon water bracht en leven schonk.

Door de verstening van het dorp en de onderdrukking van de beken kon bij heftige regenbuien het water niet meer vrij stromen. Bij heftige buien stond Hengelo blank. Vrijdag 8 februari 1946 borrelde het rioolwater via de straatputten naar boven en stond 's avonds heel Hengelo een paar dagen blank. Alles lag stil. Geen busdiensten, geen privé-vervoer. De fabrieken bleven gesloten. De meeste winkels en kantoren ook. Later viel de telefoon uit. Hengelo was geïsoleerd.

De beken namen wraak wat ze later zuur moesten betalen want Hengelo sloeg terug. In de jaren zestig is er een omleidingkanaal rondom het dorp aangelegd en werden de beken afgeknepen. De eens zo prachtige Berflobeek is daarmee verworpen tot een zielig klein slotje.

De geschiedenis van Hengelo is de geschiedenis van het menselijk benutten, maar nog meer van het negeren, het camoufleren, het tenietdoen van een natuurlijk gegeven. Wat eens een dorp was, in een essenlandschap met bos- en weidegrond rondom de samenvloeiing van vier stille beken, is verworpen tot een conglomeraat van lelijke straten met alleen maar, ver in een buitenwijk, een doodskanaal. Dankzij de vier beken is er een megadorp ontstaan. Een schepping van negentiende-eeuwse ondernemers. Ten kosten van de beken die onderdrukt werden en afgeknepen.

5^e stelling; Nu de negentiende eeuwse fabrieken verdwijnen, is het tijd de onderdrukte en afgeknepen Berflobeek weer te bevrijden.

Oproep aan de Hengeloers van het Berflobeeks Bevrijdingsfront.

Bevrijd de Berflobeek uit haar knellingen en laat het water weer vrij razen door het dorp.

Haal de schuttingen, de coniferen het onkruid en de overkluizingen weg, waardoor we de Berflobeek weer kunnen zien.

Geef de Berflobeek aan het volk zodat kinderen en ouderen van de beek kunnen genieten en wandelaars kunnen wandelen van het station tot aan de Waarbeek.

Opgemaakt 10-10-2004

BerfloBeek BevrijdingsFront   BBBF